

**MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA
ARKUSZ I POZIOM PODSTAWOWY**

Nr zad.	Przewidywana odpowiedź	Punkty	Kryterium zaliczenia
1.	a) Szczeliniec Wielki, b) Karlów, c) Wielkie Torfowisko Batorowskie, d) Zbój, e) Czerwona Woda, f) Dzikie Grzbiec	0-3	Za poprawne uzupełnienia nazw: dwóch obiektów 1 pkt trzech i czterech obiektów 2 pkt. pięciu i sześciu obiektów 3 pkt.
2.	A, C, F	0-3	Za wybór tylko prawdziwych zdań 3 pkt.
3.	Przykłady charakterystycznych elementów rzeźby: - Szczytowe partie gór tworzą płaskie powierzchnie (stąd nazwa Góry Stołowe). - Góry wznoszą się ponad otaczający je teren Kotliny Kłodzkiej tworząc wyraźnie zarysowane krawędzie. - Stoki gór są strome i erozyjnie porożcinane. - Na wierzchołkach znajdują się liczne grupy skał o bardzo urozmaiconych, fantastycznych kształtach. - Skały są bardzo mocno spękane i zwiertzałe, i tworzą bloki, położone jeden na drugim.	0-3	Za podanie: jednego elementu 1 pkt dwóch elementów 2 pkt. trzech elementów 3 pkt.
4.	Obliczenia 1 cm → 50 000 cm 1 cm → 500 m 1 cm → 0,5 km $1 \text{ cm}^2 = (0,5 \text{ km})^2$ $1 \text{ cm}^2 = 0,25 \text{ km}^2$ x - 48 km ² $x = 1 \text{ cm}^2 \times 48 \text{ km}^2 / : 0,25 \text{ km}^2$ $x = 192 \text{ cm}^2$ Odpowiedź: Powierzchnia Parku Narodowego Gór stołowych na mapie w skali 1 : 50 000 wynosi 192 cm ² .	0-3	Za zamianę skali liczbowej na mianowaną 1 pkt Za obliczenie powierzchni 1 pkt Za sformułowanie odpowiedzi 1 pkt
5.	Obliczenie różnicy wysokości 710 m n. p. m. – 560 m n. p. m. = 150 m Odpowiedź: Różnica wysokości wynosi 150 m.	0-2	Za poprawne obliczenie różnicy wysokości 1 pkt Za sformułowanie odpowiedzi 1 pkt
6.	Przyczyny turystycznej atrakcyjności: - droga ta należy do najbardziej atrakcyjnych, gdyż biegnie po stokach, - droga przecina wierzchołki oraz prowadzi wśród skał o różnych kształtach, - niektóre jej odcinki tworzą serpentyny, - przy drodze znajdują się parkingi i miejsca	0-3	Za podanie: jednej przyczyny 1 pkt dwóch przyczyn 2 pkt. trzech przyczyn 3 pkt.

	postoiu, skąd można podziwiać krajobraz gór i wyruszać na piesze wycieczki.										
7.	Przykład propozycji wycieczki: Od parkingu przy Szosie Stu Zakrętów (skrzyżowanie czerwonego i niebieskiego szlaku) niebieskim, a następnie zielonym szlakiem w kierunku Skalnych Grzybów i zejście niebieskim szlakiem do Wambierzyc Górnych. Przykład uzasadnienia: - Jest to bardzo widokowy i atrakcyjny szlak, który prowadzi przede wszystkim wzdłuż północno-wschodniej krawędzi wierzchowiny, wśród licznych form skalnych. - Bardzo ciekawe kształty skał. - Pokonując tę trasę można obserwować skutki wietrzenia fizycznego. - Wędrówka zaproponowanymi szlakami to także możliwość poznania szaty roślinnej Gór Stołowych.	0-4	Za podanie propozycji wycieczki 1 pkt Za uzasadnienie z podaniem: <table><tr><td>jednego argumentu</td><td>1 pkt</td></tr><tr><td>dwóch argumentów</td><td>2 pkt.</td></tr><tr><td>trzech argumentów</td><td>3 pkt.</td></tr></table>	jednego argumentu	1 pkt	dwóch argumentów	2 pkt.	trzech argumentów	3 pkt.		
jednego argumentu	1 pkt										
dwóch argumentów	2 pkt.										
trzech argumentów	3 pkt.										
8.	Przykład argumentów oceniających: - Wytyczanie ścieżek dydaktycznych i spacerowych na terenach chronionych jest bardzo pozytywnym zjawiskiem, ważnym z punktu widzenia różnorodności ofert dla turystów oraz kształtowania postaw proekologicznych. - Zróżnicowanie form spędzania wolnego czasu. - Możliwość poznania genezy urozmaiconej rzeźby tych gór. - Poznanie świata roślin i zwierząt. - Możliwość przeprowadzania lekcji (np.: biologii, geografii)w terenie. - Poznawanie i stosowanie zasad zachowania na terenach chronionych.	0-5	Za każdy argument wykorzystany do uzasadnienia oceny 1 pkt W sumie 5 pkt.								
9.	Przykład zagrożeń: Eksploatacja skał w pobliżu Parku Narodowego Gór Stołowych może spowodować: - rozpad bardzo spękanych w wyniku wietrzenia fizycznego form skalnych, - powstawanie obrywów i osuwisk materiału skalnego, - występowanie nadmiernego hałasu.	0-1	Za podanie zagrożeń 1 pkt								
10.	Przykład uzasadnienia: O atrakcyjności Radkowa decyduje położenie w bliskim sąsiedztwie parku narodowego, około 3 km na północ od jego granic. Do miejscowości dochodzą także niektóre szlaki turystyczne i prowadzą przez nią szlaki rowerowe. Dlatego jest dobrą bazą wypadową	0-4	Za uzasadnienie z podaniem: <table><tr><td>jednej przyczyny</td><td>1 pkt</td></tr><tr><td>dwóch przyczyn</td><td>2 pkt.</td></tr><tr><td>trzech przyczyn</td><td>3 pkt.</td></tr><tr><td>czterech przyczyn</td><td>4 pkt.</td></tr></table>	jednej przyczyny	1 pkt	dwóch przyczyn	2 pkt.	trzech przyczyn	3 pkt.	czterech przyczyn	4 pkt.
jednej przyczyny	1 pkt										
dwóch przyczyn	2 pkt.										
trzech przyczyn	3 pkt.										
czterech przyczyn	4 pkt.										

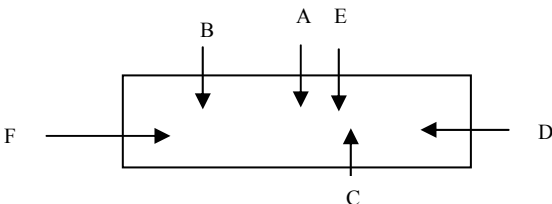
	do odbywania pieszych i rowerowych wypraw w góry i po terenie je otaczającym. Turyści, którzy zatrzymają się w Radkowie mogą także skorzystać z kąpieliska nad Zalewem Radkowskim oraz ze ścieżek spacerowych. O atrakcyjności tej miejscowości decyduje też jej położenie blisko granicy z Czechami.		
11.	Przykład propozycji zmian: Ponieważ odcinki dróg: Praskiego Traktu i Kręgielnego Traktu prowadzą przez park narodowy, dlatego należałoby wprowadzić następujące zmiany: - do minimum ograniczyć ruch kołowy (niezbędne służby), - wytyczyć szlaki rowerowe (z możliwością wypożyczania rowerów); - ze względu na szczególne walory przyrodnicze tych gór, poprowadzić szlaki dydaktyczne, wykorzystywane np. w ramach „zielonych szkół”, praktyk studenckich, - utworzyć ścieżki spacerowe.	0-3	Za propozycję : jednej zmiany 1 pkt. dwóch zmian 2 pkt. trzech zmian 3 pkt.
12.	Przykłady wpływu następstwa dnia i nocy: - zróżnicowanie przebiegu składników pogody, - różna intensywność wietrzenia fizycznego, - różna intensywność topnienia lodowców, - zmienna intensywność procesów oddychania i fotosyntezy.	0-2	Za podanie: dwóch następstw 1 pkt. trzech następstw 2 pkt.
13.	Przykład opisu: Południowe obszary Europy są pod wpływem wyżu znad Azorów, a pozostała część kontynentu jest w zasięgu niżu z wyraźnie zarysowanymi frontami atmosferycznymi, które przemieszczają się z zachodu na wschód. Frontom atmosferycznym towarzyszą obfite opady deszczu lub deszczu ze śniegiem. Napływ polarnomorskich mas powietrza powoduje wzrost temperatury powyżej 0 ⁰ C i odwilż. Między południową i północną częścią Europy występują duże różnice ciśnienia atmosferycznego. Powodują one wianie wiatrów o dużej prędkości.	0-3	Za ujęcie w opisie: jednego elementu 1 pkt. dwóch elementów 2 pkt. trzech elementów 3 pkt.
14.	A, D, F	0-3	Za wybór tylko prawdziwych zdań po jednym punkcie. W sumie 3 pkt.
15.	Przykład wyjaśnienia: Warunki klimatyczne na obszarze występowania tajgi nie sprzyjają bujnemu rozwojowi roślinności, ponieważ lato jest krótkie, a zima długa i ostra. Przez sześć miesięcy panują	0-2	Za wyjaśnienie zależności, podając: jeden przykład 1 pkt. dwa przykłady 2 pkt.

	ujemne temperatury powietrza. Amplituda roczna temperatury wynosi 36,6⁰ C. Okres wegetacji jest krótki. Gleba jest uboga w próchnicę, ponieważ zasila ją przede wszystkim ściółka z drzew iglastych. Ponadto w chłodnym klimacie jej rozkład następuje bardzo powoli.										
16.	Przykład konsekwencji: - śmierć wielu tysięcy ludzi, - zalanie osiedli przez lawiny błotne, - zmycie przez powodzie i lawiny gleby, - zniszczenie pól uprawnych i upraw, - zmiany rzeźby terenu, - zmiany w psychice, wywołane nieprzewidywalną gwałtownością zjawisk przyrody.	0-4	Za podanie konsekwencji: <table> <tr> <td>jednej</td> <td>1 pkt</td> </tr> <tr> <td>dwóch</td> <td>2 pkt.</td> </tr> <tr> <td>trzech</td> <td>3 pkt.</td> </tr> <tr> <td>czterech</td> <td>4 pkt.</td> </tr> </table>	jednej	1 pkt	dwóch	2 pkt.	trzech	3 pkt.	czterech	4 pkt.
jednej	1 pkt										
dwóch	2 pkt.										
trzech	3 pkt.										
czterech	4 pkt.										
17.	a) Przykład cech rolnictwa plantacyjnego: - wysoki stopień mechanizacji, - systematyczne stosowanie nawodnienia, nawożenia i środków ochrony roślin, - rolnictwo nowoczesne, wysokotowarowe, - uprawa jednego, najwyżej dwóch gatunków roślin. b) Przykład oceny wpływu na środowisko: rolnictwo plantacyjne ze względu na charakter produkcji – towarowość i monokulturę, nie wpływa korzystnie na środowisko przyrodnicze, ponieważ pozbawia glebę składników odżywczych oraz przyspiesza jej erozję, powodując powstawanie nieużytków rolniczych.	0-4	Za podanie: <table> <tr> <td>jednej cechy</td> <td>1 pkt</td> </tr> <tr> <td>dwóch cech</td> <td>2 pkt.</td> </tr> <tr> <td>trzech cech</td> <td>3 pkt.</td> </tr> </table> Za ocenę wpływu na środowisko <table> <tr> <td></td> <td>1 pkt</td> </tr> </table>	jednej cechy	1 pkt	dwóch cech	2 pkt.	trzech cech	3 pkt.		1 pkt
jednej cechy	1 pkt										
dwóch cech	2 pkt.										
trzech cech	3 pkt.										
	1 pkt										
18.	Przykłady przyczyn: Kwaśne opady powstają w wyniku emisji do atmosfery związków węgla, siarki i azotu. Emitowanie tych związków następuje w wyniku: - spalania paliw kopalnych w zakładach przemysłowych np. elektrociepłowniach, hutach, - procesu produkcji w zakładach chemicznych, - korzystania z paliw kopalnych przy ogrzewaniu gospodarstw indywidualnych, - eksploatacji samochodów. Przykłady konsekwencji: - obniżanie odporności drzew i obumieranie lasów, - odsłanianie gleby i jej degradacja, - zakwaszanie gleby i wód, - pogarszanie warunków życia organizmów wodnych.	0-4	Za podanie: <table> <tr> <td>jednej przyczyny</td> <td>1 pkt</td> </tr> <tr> <td>dwóch przyczyn</td> <td>2 pkt.</td> </tr> </table> Za podanie: <table> <tr> <td>jednej konsekwencji</td> <td>1 pkt</td> </tr> <tr> <td>dwóch konsekwencji</td> <td>2 pkt.</td> </tr> </table>	jednej przyczyny	1 pkt	dwóch przyczyn	2 pkt.	jednej konsekwencji	1 pkt	dwóch konsekwencji	2 pkt.
jednej przyczyny	1 pkt										
dwóch przyczyn	2 pkt.										
jednej konsekwencji	1 pkt										
dwóch konsekwencji	2 pkt.										

19.	Przykłady różnic: - W roku 1900 w wykorzystaniu surowców do produkcji energii elektrycznej dominowało wykorzystanie węgla i surowców roślinnych (drewna). W roku 2000 ich udział w produkcji energii elektrycznej znacznie zmniejszył się. Przy czym ten spadek wykorzystania dotyczy w większym stopniu surowców roślinnych niż węgla. - W 1900 roku wykorzystanie ropy naftowej było niewielkie, natomiast w 2000 roku był to jeden z głównych surowców. - Podobne różnice w wykorzystaniu dotyczą gazu ziemnego, którego znaczenie systematycznie rośnie. - Na początku naszego wieku odnawialne źródła energii miały niewielkie znaczenie, natomiast w 2000 roku było ono znacznie większe, choć nie tak duże, jak ropy naftowej i gazu. - Wykorzystanie energii jądrowej do produkcji energii elektrycznej tylko w początkowym okresie jej pojawienia się wśród innych źródeł energii było niewielkie. W roku 2000, jak i przez ostatnie 20 lat wykazywało tendencję wzrostową.	0-4	Za podanie: <table><tr><td>jednej różnicy</td><td>1 pkt.</td></tr><tr><td>dwóch różnic</td><td>2 pkt.</td></tr><tr><td>trzech różnic</td><td>3 pkt.</td></tr><tr><td>czterech różnic</td><td>4 pkt.</td></tr></table>	jednej różnicy	1 pkt.	dwóch różnic	2 pkt.	trzech różnic	3 pkt.	czterech różnic	4 pkt.																					
jednej różnicy	1 pkt.																															
dwóch różnic	2 pkt.																															
trzech różnic	3 pkt.																															
czterech różnic	4 pkt.																															
20.	<pre>graph LR; E --> C; C --> I; I --> G; G --> B; G --> A; G --> D; G --> F;</pre>	0-4	Za poprawne wpisanie: <table><tr><td>dwóch liter</td><td>1 pkt.</td></tr><tr><td>trzech i czterech liter</td><td>2 pkt.</td></tr><tr><td>pięciu i sześciu liter</td><td>3 pkt.</td></tr><tr><td>siedmiu liter</td><td>4 pkt.</td></tr></table>	dwóch liter	1 pkt.	trzech i czterech liter	2 pkt.	pięciu i sześciu liter	3 pkt.	siedmiu liter	4 pkt.																					
dwóch liter	1 pkt.																															
trzech i czterech liter	2 pkt.																															
pięciu i sześciu liter	3 pkt.																															
siedmiu liter	4 pkt.																															
21.	<table><tr><th>Oznaczenie na mapie</th><th>Obszar</th><th>Przyporządkowanie</th></tr><tr><td>A</td><td>Półwysep Kamczatka</td><td><i>subekumena</i></td></tr><tr><td>B</td><td>Grenlandia (część południowa)</td><td><i>subekumena</i></td></tr><tr><td>C</td><td>Półwysep Azji Mniejszej</td><td><i>ekumena</i></td></tr><tr><td>D</td><td>Wielka Pustynia Piaszczysta</td><td><i>anekumena</i></td></tr><tr><td>E</td><td>Nizina Atlantycka</td><td><i>ekumena</i></td></tr><tr><td>F</td><td>Wyż. Brazylijska (część pd-wsch.)</td><td><i>ekumena</i></td></tr></table>	Oznaczenie na mapie	Obszar	Przyporządkowanie	A	Półwysep Kamczatka	<i>subekumena</i>	B	Grenlandia (część południowa)	<i>subekumena</i>	C	Półwysep Azji Mniejszej	<i>ekumena</i>	D	Wielka Pustynia Piaszczysta	<i>anekumena</i>	E	Nizina Atlantycka	<i>ekumena</i>	F	Wyż. Brazylijska (część pd-wsch.)	<i>ekumena</i>	0-4	Za poprawne przyporządkowanie: <table><tr><td>dwóch określeń</td><td>1 pkt.</td></tr><tr><td>trzech określeń</td><td>2 pkt.</td></tr><tr><td>czterech określeń</td><td>3 pkt.</td></tr><tr><td>pięciu określeń</td><td>4 pkt.</td></tr></table>	dwóch określeń	1 pkt.	trzech określeń	2 pkt.	czterech określeń	3 pkt.	pięciu określeń	4 pkt.
Oznaczenie na mapie	Obszar	Przyporządkowanie																														
A	Półwysep Kamczatka	<i>subekumena</i>																														
B	Grenlandia (część południowa)	<i>subekumena</i>																														
C	Półwysep Azji Mniejszej	<i>ekumena</i>																														
D	Wielka Pustynia Piaszczysta	<i>anekumena</i>																														
E	Nizina Atlantycka	<i>ekumena</i>																														
F	Wyż. Brazylijska (część pd-wsch.)	<i>ekumena</i>																														
dwóch określeń	1 pkt.																															
trzech określeń	2 pkt.																															
czterech określeń	3 pkt.																															
pięciu określeń	4 pkt.																															

22.	Przykład uzasadnienia: - Europa położona jest w strefie klimatu umiarkowanego i podzwrotnikowego. Warunki klimatyczne w tych strefach sprzyjają działalności gospodarczej człowieka. - Na kontynencie przeważają niziny, co sprzyja np.: budowie dróg, sieci osadniczej, spójności hydrograficznej rzek. - Krainy geograficzne ułożone są równoleżnikowo, przez co np. nie stanowią barier dla wilgotnych mas powietrza z Atlantyku. - Linia brzegowa kontynentu jest urozmaicona i umożliwia budowę portów. - Na kontynencie dzięki zróżnicowanej budowie geologicznej, występują liczne bogactwa naturalne.	0-4	Za uzasadnienie z wykorzystaniem : jednego argumentu 1 pkt dwóch argumentów 2 pkt. trzech argumentów 3 pkt. czterech argumentów 4 pkt.
23.	Przykłady podobieństw: - Współczynnik dzietności dla Polski, Niemiec i Japonii jest zbliżony, szczególnie w ostatnim dziesięcioleciu. - Współczynnik dzietności dla tych państw nie podlegał zbyt gwałtownym zmianom. - Wielkość współczynnika dzietności dla Chin od ponad dwudziestu lat jest podobna do współczynników dla Polski, Niemiec i Japonii. Przykłady różnic: - Współczynnik dzietności dla Indii wykazuje większe zmiany niż współczynnik dla Nigru. - Współczynnik dzietności dla Chin do 1980 roku gwałtownie spadał w przeciwieństwie do tego współczynnika dla Nigru, który wzrastał lub utrzymywał się na jednym poziomie. - Współczynnik dzietności dla Polski, Niemiec i Japonii jest znacznie niższy niż współczynnik dzietności dla Nigru i Indii.	0-4	Za podanie: jednego podobieństwa 1 pkt dwóch podobieństw 2 pkt. Za podanie: jednej różnicy 1 pkt dwóch różnic 2 pkt.
24.	Przykłady konsekwencji: - niski przyrost naturalny, - brak zapewnienia prostej zastępowalności pokoleń, - starzenie się społeczeństwa, - niekorzystna proporcja populacji w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Przykład oceny z uzasadnieniem: Możliwości wzrostu współczynnika dzietności są zależne, z jednej strony, od polityki państwa,	0-4	Za podanie: jednej konsekwencji 1 pkt dwóch konsekwencji 2 pkt. trzech konsekwencji 3 pkt. Za ocenę z uzasadnieniem 1 pkt

	które może stworzyć system wspierania rodzin, z drugiej strony, od zmian mentalnych, umożliwiających skupianie się nie tylko na pracy zawodowej, ale także na rodzinie.		
25.	Obliczanie salda migracji: $331-224,8 = 106,4$ $241,4-238,6 = 2,8$	0-1	Za wykonanie prawidłowych obliczeń 1 pkt
26.	Przykłady przyczyn: - zmiana sytuacji ekonomicznej kraju, wynikająca z transformacji gospodarki, - zamykanie zakładów przemysłowych, - odpływ ludności miejskiej na obszary podmiejskie.	0-2	Za wyjaśnienie z podaniem: jednej przyczyny 1 pkt dwóch przyczyn 2 pkt.
27.	Przykłady problemów: - niekontrolowany rozwój miast pod względem liczby ludności i powierzchni, - rozwój slumsów, - niski standard życia, przejawiający się między innymi w braku zapewnienia podstawowych potrzeb np. wody, - brak pracy, - wzrost przestępczości. Przykład oceny z uzasadnieniem: Rozwiązanie problemów związanych z eksplozją miast w wymienionych regionach świata jest bardzo trudne i najczęściej niemożliwe. Dzieje się tak dlatego, że zjawisko eksplozji miast nie wynika z rozwoju gospodarczego danego kraju, a jest spowodowane przeludnieniem wsi i brakiem pracy lub niewielką liczbą miast (niekiedy jest to tylko jedno miasto), w których nie ma możliwości poprawy warunków życia.	0-4	Za sformułowanie: jednego problemu 1 pkt dwóch problemów 2 pkt. trzech problemów 3 pkt. Za ocenę z uzasadnieniem 1 pkt
28.	Przykłady dodatnich zmian: - wzrost zatrudnienia w usługach, - wzrost komfortu zamieszkania, - rewitalizacja obiektów poprzemysłowych. Przykłady ujemnych zmian: - spadek wielkości eksportu na rynki wschodnie (do krajów powstałych po upadku ZSRR), - utrata pracy przez pracowników zatrudnionych w zakładach włókienniczych, - niewielki wzrost nowych miejsc pracy.	0-4	Za podanie: jednej dodatniej zmiany 1 pkt dwóch dodatnich zmian 2 pkt. Za podanie: jednej ujemnej zmiany 1 pkt dwóch ujemnych zmian 2 pkt. W sumie 4 pkt.

29.		0-3	Za poprawne wpisanie na mapę konturową: dwóch zamachów 1 pkt. trzech i czterech 2 pkt. pięciu i sześciu 3 pkt.										
30.	<table border="1"> <tr> <td><i>I</i></td> <td>II</td> <td>III</td> <td>IV</td> <td>V</td> </tr> <tr> <td><i>D</i></td> <td>A</td> <td>E</td> <td>B</td> <td>C</td> </tr> </table>	<i>I</i>	II	III	IV	V	<i>D</i>	A	E	B	C	0-3	Za poprawne przyporządkowanie: dwóch wydarzeń 1 pkt. trzech wydarzeń 2 pkt. czterech wydarzeń 3 pkt.
<i>I</i>	II	III	IV	V									
<i>D</i>	A	E	B	C									
31.	Przykłady wykorzystania: PHARE - restrukturyzacja rolnictwa, - zmiany systemu oświaty, - budowa dróg, autostrad, - współpraca przygraniczna, w ramach euroregionów, - dofinansowania do inwestycji, - przeciwdziałanie bezrobociu. SAPARD - modernizacja gospodarki rolnej, - rozwój obszarów wiejskich, - rozwój infrastruktury i usług na obszarach wiejskich.	0-3	Za podanie po jednym dwóch przykładzie dla każdego z wymienionych programów 1 pkt. Za podanie po dwa przykłady dla każdego z wymienionych programów 2 pkt. Za podanie trzech przykładów dla każdego z wymienionych programów 3 pkt.										